

Høring om Justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser

Hørings svar fra soknepresten i Hamar

Høringstema 1: Hvordan øke kvaliteten og antall deltakere i gudstjenesten.

Høringsspørsmål

1a: Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske kirke?

Reformen har tidligere vært evaluert, og lokalt hos oss har vi i flere omganger gått gjennom prosess og resultat både med fagpersoner, frivillige og i råd og utvalg. Den brede demokratiske profilen på denne reformen har ført til et økt kunnskaps- og bevissthetsnivå blant flere involverte i gudstjenesten. Samtidig har nettopp denne profilen også fratatt gudstjenesten som helhet noen kvaliteter – de kvalitetene en ville få med en mer ferdigstilte utkast fra fagmiljøer og fagpersoner. Enkelthensyn og særinteresser får i for stor grad prege valg som tas, og en får utilsiktede «udemokratiske» effekter av en så åpen prosess – hvem er det til slutt som tar avgjørelser og valg for den lokale gudstjenesten, og på hvilket grunnlag? Trøttheten som vi registrerte hos oss mot slutten av reformen gav seg uttrykk i et sterkt ønske om å lande på en gjenkjennbar og fast gudstjeneste. For egen del må jeg si at savnet av en liturgibok er stort – et digitalt bibliotek, med rettigheter bundet til et forlag, og løsbldsystem og en uendelig rekke av ulike word-versjoner av gudstjenesten oppleves knapt som et fremskritt. Jeg er usikker på i hvor stor grad dette bidrar til økt involvering og variasjon, og også om det bidrar til økt arbeidsglede for en som arbeider ukentlig med gudstjenestene. Ellers kan jeg ikke si at reformen har ført til de store endringene for menighetens gudstjenesteliv. Personlig er jeg glad hver gang gudstjenesten i den norske kirke beveger seg i økumenisk retning. Her var det store fremskritt – ikke minst ved at nattverd liturgien ble åpnet mot en mye større rikdom innholdsmessig. Det er også kanskje på dette punktet at vi har fått den største positive endringen – at nattverden mer og mer innarbeides som en helt naturlig del av alle hovedgudstjenester, og at nattverddeltagelsen i den enkelte gudstjeneste synes å øke noe.

1b: Hva har fungert godt, og hva har fungert dårlig ved gudstjenestereformen?

Se 1a. Det dårligste er løsningen der kirken ikke selv eier rettighetene til de liturgiske tekstene i digitale medier. At det er et økonomisk spørsmål knyttet til dette er forståelig, men allikevel burde dette vært løst på andre måter. Bøkene må nødvendigvis høre hjemme i en forlagskatalog, men digitale utgaver av alle tekster (også tekstbok) burde være tilgjengelige for bruk i de verktøyene menighetene har til rådighet (eksempelvis Labora) vederlagsfritt. Dette er kirkens tekster. Og igjen: ja til liturgibok. Og da mener jeg ikke «en vakker perm» fra Eide forlag.

1c: Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

Det bør fokuseres på gjenkjennelse som verdi i gudstjenestearbeidet. Det bør tilstrebes fasthet i det sentrale, slik at gudstjenesten ikke er for forskjellig fra sted til sted.

1d: Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester?

Det er behov for at hovedgudstjenestene kan tilpasses deltagelse av barn (dette kan gjøres slik gudstjenesten nå foreligger) og som temagudstjeneste. Det er viktig at gudstjenestens utforming kan gjennomføres med ulik ressurstillgang med tanke på ansatte og frivillige. Det er det gode muligheter for slik den nå foreligger.

Høringstema 2: Almennelige bestemmelser for hovedgudstjenesten

Høringsspørsmål 2: Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Almennelige bestemmelser)? Hva bør endres?

Det kan gjøres en vurdering av hvilke spørsmål menighetsråd må ha avgjørelsesmyndighet i forhold til. Det er en positiv grunntanke knyttet til at gudstjenesten ikke skal være prestens og de andre fagpersonenes gudstjeneste. Samtidig vil det være faglige og teologiske overveielser som vil ligge til grunn for valgene som skal gjøres i mange spørsmål. Vektingen mellom fellesskapets stemme og den faglige vurderingen er alltid aktuell å se på. Det er viktig at liturgen også har rom til å foreta pastorale vurderinger uten å måtte ta omfattende runder med råd og utvalg.

Høringstema 3: Justeringer i hoveddel I. Samling, ledd 1 – 8

3a: Ledd 1 Forberedelse:

3b: Ledd 1 Forberedelse:

3c: Ledd 2 Inngangssalme:

3d: Ledd 3 Hilsen:

Tilsluttes, dette er en god og organisk tilpasning.

3e: Ledd 4 Samlingsbønn:

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

Jeg har opplevd samlingsbønnen som et fremmedelement, særlig ettersom vi her har valgt å ha syndsbekjennelsen ved gudstjenestens begynnelse og alltid har hatt med dagens bønn. Det opplevdes underlig at denne bønningen skulle være obligatorisk. Ganske tidlig ble den pekt på som leddet vi gjerne skulle vært foruten når gudstjenesten kom ut som mer baktung i starten enn hva som var tilfellet opprinnelig – både av fagpersoner og frivillige gudstjenestemedhjelpere. Samlingsbønnene i ordningen er heller ikke gode og slitesterke nok til å tåle gjentakelsen – og jeg er usikker på om en enkelt bønn innehar kraften til å etablere dette «vi» som var ønsket i større grad enn trinitarisk hilsen/nådehilsen, intimasjon og syndsbekjennelse som vi hadde før.

3f: Ledd 5 Syndsbekjennelse

Høringsspørsmål 3 f: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbekjennelse i høringsforslaget?

Tilsluttes.

3g: Ledd 6 Bønnerop kyrie

Tilsluttes, dette bør være et obligatorisk ledd i alle gudstjenester.

3h: Ledd Lovsang gloria

Tilsluttes.

3 i: Ledd Dagens bønn

Høringsspørsmål 3i: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Det gleder meg at det gamle messeleddet kollektbønn eller dagens bønn nå tydeligere får sin plass. Dette leddet har den styrken at det både har en fast form og en variasjon etter dagens karakter. Det er også økumenisk riktig. Kanskje kunne neste ledd være å lage flere rekker med kollektbønner – se til Svenska Kyrkan, ELCA eller den anglikanske kirke. Dette ville være en styrke.

Høringstema 4: Justeringer i hoveddel II. Ordet, ledd 9 – 17

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

4 a: Ledd 9 Første lesning og Ledd 11 Andre lesning:

Jeg har forståelse for at man ikke alle steder synes man har fått til å innarbeide akklamasjon etter tekstlesningene. Jeg syndes det er leit at det ikke lenger skal være mulig. Kunne ikke dette være et fakultativt ledd i det minste? Aller helst obligatorisk – da kan jeg ikke se grunner til at det over tid ikke skulle kunne innarbeides. Det er gudstjenestens korteste menighets svar. Det er også en god økumenisk praksis.

4b: Ledd 10 Bibelsk salme.

4c: Ledd 12 Evangelium

Det er positivt at Hallelujaomkvedet ved evangelielsesningen blir obligatorisk. Dette fremhever karakteren av evangeliet som Kristusnærvær, slik også evangelielsesningen gjør. Flott at nå også tractus i fastetiden kommer inn, vi har gode erfaringer med det, og det gir muligheter for den virkningsfulle vekslingen med kirkeårets tider. Jeg ville håpe på muligheten til akklamasjon, enten ved dagens «Gud være lovet», eller aller helst det økumeniske «Lovet være du, Kristus». Det var vel også NFG sitt opprinnelige forslag.

4 d: Ledd 13 Preken

4 i: Ledd 17 Forbønn for kirken og verden

Jeg kjenner ikke grunnene til at bønnevandring under nattverden nå ikke skal være en mulighet, men jeg går ut ifra at det handler om praksis som går ut over nattverdfeiringens verdighet. Her kunne man komme langt med motsatt bevegelse enn det jeg ser tendensen til i justeringene – nemlig med tydeligere og mer bindene veiledning til hvordan det skal utføres. Vær gjerne detaljert – denne veiledningen kommer ikke til prester og liturger fra annet hold. Det at så mye av den liturgiske praksisen må utforskes og finnes ut av på egen hånd er årsak til mye ureflektert og dårlig liturgisk praksis slik jeg ser det.

Høringstema 5: Justeringer i hoveddel III. Nattverd, ledd 18 –21

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

Stående utdeling med særkalk har aldri vært benyttet hos oss, og virker upraktisk. Intinksjon er en velkjent og god praksis.

Høringsspørsmål 5b: Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

Jeg skulle ønske at det økumeniske *Kristi kropp/legeme – Kristi blod* kunne komme inn som alternativ. Jeg kjenner jo kirkehistorien knyttet til bruken av *Jesu* i stedet for *Kristi*, men ser ikke noen god argumentasjon for å videreføre dette. Kunne det være på tide å pensjonere denne norske rariteten?

Kalk eller beger?

Høringsspørsmål 5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Det har vært en klar forbedring av dynamikken i gudstjenesten å kunne bruke offertorium, og det representerer en styrking av forståelsen av nattverden som helhet. Ja, takk.

5e: Ledd 20 Nattverdmåltidet

Fractio/Brødsbrytelse: NGF argumenterer godt for forslaget sitt, og dette vil være en tekst som korresponderer med tegnet. Når det veiledes av dagens tekst, blir tegnet uforståelig. Dette leddet handler om sammenhengen mellom delene og helheten (kommunio). Dette vil også være en økumenisk tekst. Å henvise til Lima-liturgien er litt fånyttet; alle medlemskirkene i KV benytter tekster som handler om brødet som brytes (og ikke vinen) i sine egne gudstjenester (så vidt jeg kjenner til). Å måtte ha med vinen her for å ikke fokusere for mye på brødet virker som et litt søkt motiv – enten har man med leddet Fractio eller ikke. Har man det med, handler det om brødet som bilde, og det ledsages av en tekst som følger tegnet. Eller det kan skje i stillhet, og blir da ikke formidlet så sterkt til menigheten.

Tilsigelsesordene: Her opplever jeg at argumentasjonen om å samle mot golgata-motivet blir noe tynn. Nå har vi fått en nattverdliturgi som er beriket med flere av de klassiske og økumeniske motivene (anafora, anamnese, epiklese), og på den måten utvider horisonten og forståelsen av nattverden teologisk og eksistensielt. At man så ender i en snever bønn som drar det hele tilbake i den smale fremstillingen det hadde i våre tidligere liturgier, er neppe en teologisk rikdom. Burde man ikke her heller gå andre veien, og åpne for flere alternative tilsigelsesord? Gjennom en rik nattverdliturgi kan man nå i større grad fokusere på møtet med den levende Kristus i nattverden, og ikke utelukkende syndsforlatelsen. Nå settes punktum for handlingen med en kraftig innsnevring med ett fokus. I dette fokus er i tillegg synd et ord som stikker seg ut. Ikke en gave til de som kjenner seg uverdige.

Høringstema 6: Justeringer i de enkelte nattverdbønnene

Høringsspørsmål 6: Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdbønnene?

Høringstema 7: Justeringer i hoveddel IV. Sendelse, ledd 22-25

Høringsspørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?